

MAZERETE MAHAL YOK!

SOSYAL BİLİMLER ÖĞRENCİLERİ İÇİN
EĞLENCİLİ(K) BİR ÖDEV, LİSANSÜSTÜ ÖĞRETİM
VE ASİSTANLIK KILAVUZU

Ayhan Yalçınkaya

İçindekiler

4. Baskının, Üçüncü Yeniden Yazımın ve Bu Kitabın Son Önsözü	11
3. Baskı'nın Önsözü	17
2. Baskı'nın Önsözü	19
1. Baskı'nın Önsözü	23

BİRİNCİ KESİM LİSANS ÖĞRENCİLERİ İÇİN ÖDEV "EZİYETİ"/31

GİRİŞ: ÜÇ KURUŞ VER, KONUŞTUR.....	31
------------------------------------	----

BİRİNCİ BÖLÜM

KAPIYI ÇALAN KİMDİR?	37
A. DİLİM DİLİM BU DİLİM	37
B. "SEN İNSAN MISIN? SEN BİR..."	46
C. BİR MELEĞİN KANAT SESLERİ	53

İKİNCİ BÖLÜM

"BİR KÜÇÜCÜK FIÇIK"	63
A. "AÇ KAPIYI BEZİRGANBAŞI"	66
1. Ey Ruh Geldinse Üç Kere Vur: Konu Seçimi ve Sorun	66
2. Çevir, Çevir Oku Beni: Bir Ödev Çalışması Olarak Kitap İncelemesi.....	75
3. "Bildiğim Tek Şey Hiçbir Şey Bilmediğimdir": Ön Araştırma ve Ödev Önerisi	79
4. "Ödevi Tuttum Yüzüme, Kapak Göründü Gözüme"	83
5. "Öndeng Songung Gürgele" ya da Önsöz Mahkûmları.....	86
6. Ele Kolay Olan Bana Zor Gelir: Kısaltmalar	88

7. “Alla Beni Pulla Beni:” Tablo, Çizelge ve Grafikler	95
8. “Bir Ben Vardır Bende, Benden İçeru”: İçindekiler	97
B. “YAZMAK ÖDEVİ/ ÖDEVİ YAZMAK:” “ÖRGÜTLENELİM ABİLER!” .	104
1. “Üslub-i Beyan Aynıyla İnsan”: Ödevde Biçem (Üslup)	110
2. Böl, Parçala, Yönet: Sözcükten Paragrafa	115
3. “Adımı Koy, Sonra Doğur Beni” : Başlık Atıyoruz!.....	121
4. Recep, Şaban, Ramazan, Üç de Ondan Doğan: Bölüm mü	
Görmüş Senin Araştırman!	127
a. İki Kapılı Bir Handa: “Giriş”	129
b. Han Duvarları: Gelişme ve Serimleme Bölümleri	131
c. Yalan Dünya Her Şey Bomboş, Yolcu Sarhoş,	
Hancı Bir Hoş: Sonuç.....	136
C. “ALIRLAR BİR SÖZÜ BİN SÖZ EDERLER”: ALINTILAMA VE	
GÖNDERME YAPMA.....	140
1. Söz Üstüne Söz Kurdum, Aslı Neydi Unuttum: Kaynakça	
Bağlantılı Metin İçerik Aktarma ve Gönderme.....	152
2. “Kalbimi Vatanıma Gömün”: Geleneksel Dipnot Yöntemi.....	158
3. Dünyanın En Ünlü “Yazarları”: Ibid., Op.Cit., A.g.y.	165
Ç. “KIRK KÜP, KIRKININ DA KULPU KIRIK KÜP”: KAYNAKÇA	171
1. “Attın Beni Gurbet Ele, Unuttun”: Metin İçinden Kaynakçaya	172
2. “Yüksel, Yüksel ki Yerin Bu Yer Değildir”: Sayfa Dibinden	
Kaynakçaya	180
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
“KÜÇÜĞÜM, DAHA ÇOK KÜÇÜĞÜM”	185
A. “UNUTMAK SEVMEKTEN DAHA ZOR GELİYOR”	186
B. “DERDİ VEREN DERMAN VERMEZ”	190
SONUÇ: BEŞ KURUŞ VER, SUSTURAMA!	195

İKİNCİ KESİM
LİSANSÜSTÜ: BAŞVURU, DERSLER, DANIŞMAN VE TEZ

GİRİŞ: “YÜREĞİNİN GÖTÜRDÜĞÜ YERE” SAKIN GİTME!.....199

BİRİNCİ BÖLÜM

LİSANSÜSTÜNE KAÇMAK: FİRARİYİM, FİRARİSİN, FİRARİ.....205

A. “NEREYE PAYİDAR NEREYE?": BAŞVURU 208

B. “ELEDİM ELEDİM ÖLLÜK ELEDİM”: MÜLAKAT SÜRECİ 222

C. DERS SEÇİM SÜRECİ 232

Ç. “YETEM DEDİM YETEMEDİM ARDINDAN”: DOKTORA YETERLİK
SINAVI 239

İKİNCİ BÖLÜM

MAŞUKTAN ÖTE, ÂŞIKTAN BERİ: TEZ DANIŞMANI.....247

A. “KARPUZ KESTİM YİYEN YOK...” 252

B. DANIŞMAN: KAĞIT ÜZERİNDE KAĞITTAN 258

C. DANIŞMAN: ORMANDA ON KAPLAN 261

1. Danışman: ...Olmasın Yeter! 261

2. Danışman: Olsun ama Olmasın..... 265

3. Danışman: Olsun, Olsun 270

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

LAHMİKE LAHMİ, DEMMİKE DEMMİ, CİSMİKE CİSMİ,

RUHİKE RUHİ: *OPUS MAGNUM*275

A. HA... HAH... HA... HAPŞUU: TEZE DOĞRU 276

B. DİNMEYEN ATEŞ, SÖNMEYEN OCAK: TEZİN TEZİ 283

C. “EL VURUP YAREMİ İNCİTME TABİP” 289

Ç. “İKİ HEKİM GELDİ ÜSTÜME”: TEZ JÜRİSİ VE SAVUNMA 293

SONUÇ..... 299

ÜÇÜNCÜ KESİM
ARAŞTIRMA GÖREVLİLİĞİ YA DA ASİSTANLIK: MESLEĞE GİRİŞ

GİRİŞ: “GELME GELME, DÖNME DÖNME”305

BİRİNCİ BÖLÜM

“İNSAN YAŞADIĞI YERE BENZER”317

A. HAYALLER SORBONNE, GERÇEKLER SÜTÇÜ İMAM 320

B. “AİLE SALONUMUZ VARDIR” 342

İKİNCİ BÖLÜM

“EFENDİMİZ ACEMİLİK”363

A. “İŞLER GÜÇLER” 375

B. “TEHLİKELİ İLİŞKİLER” 391

1. “Seç, beğen, al” 391

2. Şebekesiz misiniz? Şebeke sizsiniz 407

SONUÇ..... 419

KAYNAKÇA 425

4. Baskının, Üçüncü Yeniden Yazımın ve Bu Kitabın Son Önsözü

Bu kitabın uzun yıllara yayılan serüveni, okur için daha ne kadar devam eder bilmiyorum ama benim için burada bitiyor. Kitabın, 2004 yılında küçük bir hacimle ilk kez basıldığında, doğrusu bu günlere erişebileceğine ilişkin hiçbir fikrim yoktu; dahası bu bir kitap olarak bile tasarlanmamıştı. Tasarladığım şey, ödev yaptırdığım öğrencilere derdimi sözlü olarak anlatmakta yetersiz kalınca, “bari merak etikleri soruların yanıtlarını oturup yazayım da, her birine dert anlatmaktan kurtulayım” diye yazmaya giriştiğim küçük bir kılavuz metin yazmaktı. Ama o yıllarda yayınevinde editör olarak çalışan eski bir öğrencimiz, Erdem Türközü’nün talebi üstüne, söz konusu kılavuz kitaplaştırıldı. Devamında da ilk üç baskının kapak fotoğraflarını da hep o buldu ve o günlerden bugünlere geldik. İlk metni olabildiğince eğlenceli bir biçimde kaleme almayı ve öğrencilerimi eğlendirmeyi hedeflemiştim. Gönül isterdi ki kitabın bu son yazımı da aynı eğlenceli ruh haliyle bitsin.

Bu baskıda kitaba üçüncü bir kesim daha eklendi. Daha önceki iki baskıda söz verdiğim şeyi nihayet gerçekleştirebildim. O yüzden kitap bu kez hacimli bir biçimde karşınıza çıkıyor. Üçüncü kesim, serüvenlerini lisanstan beri izlediğim öğrencilerimi asistanlığın kapısından içeri sokuyor ve asistanların, aka-

demisyenlerin dünyasını onlara açıyor. Asistan kimdir? Asistanlar ne iş yapar? Hocaların dünyasında bir asistan nasıl var olabilir? Çoktandır büyüğü bozulmuş olsa da, çoğu lisans öğrencisi için hala büyülü bir dünyaymış gibi görünen akademik dünyanın, aslında onların zaten içinde yaşadıkları dünyadan pek de farklı olmadığını göstermeyi denedim. Ama yine gönül isterdi ki akademisyenlerin ya da asistanlığın dünyasına eğilirken, geride akademi kalaydı....

Kitabın bu son yazımı Türkiye’de akademinin tümüyle bir yıkıma uğratıldığı, “tasfiye” sözünün yetersiz kalacağı ve belli ki yeni bir üniversite inşasına girileceği bir dönemde kaleme alındı. Üstelik bu süreçten en çok ve en acı bir biçimde etkilenen bir fakültedeki, Siyasal Bilgiler Fakültesi-Mülkiye’deki deneyimlerden hareketle yazıldı çoğu şey. Bu satırların yazıldığı günlerde bu fakültenin onlarca öğretim üyesi, bir o kadar araştırma görevlisi bir gecede, isimleri topu sürekli birbirine atarak failin kim olduğunu gizlemeye çalışan birden çok fail tarafından bir listeye yazıldı diye kamu görevinden çıkarılmış, yüzlerce lisansüstü tezi danışmansız kalmış; fakülte, lisans derslerini verebilmek için başka fakültelerden öğretim elemanlarına muhtaç bırakılmış, fakültenin lisansüstü programı tümüyle çökertilmiş; daha da yetinilmemiş, fakültesinden koparılan öğretim elemanları kapıları tutan güvenlik görevlileri ve polis engeliyle içeri adım atamazken, okul eli sopalı, satırlı saldırganlar için yol geçen hanına döndürülmüş durumdadır. Bırakalım herhangi bir etkinliği, bir toplantıyı, emekliliği gelen hocalarına bile emeklilik töreni yapılmasına izin verilmeyen, duvarına bir tek afiş asılamayan, sürekli polis kuşatması, toma tehdidi altında yaşayan, kapısından içeri gazetecilerin sokulmadığı, öğrencilerinin her fırsatta gözaltına alınıp ardından disiplin kovuşturmalarıyla derslerinden ko-

parıldığı, geride kalan bir iki öğretim üyesinin de üst üste disiplin soruşturmalarıyla sistematik bir biçimde tacize uğradığı ve okuldan ayrılmaya zorlandığı bir fakülteden söz ediyoruz. Belki de artık tümüyle yapısı değiştirilmeye, adı ve tarihi belleklerden kazınmaya çalışılan ve yeniden, büyük bir göçe zorlama planlarının yapıldığı bir fakülteden. Belki de 2017-2018 eğitim öğretim yılında bu fakülte, burada, Cebeci kampüsünde, bu üniversiteye bağlı, kaldığı kadarıyla son bileşeniyle bile yer alamayacak. Bütün bunlar hepimizin gözü önünde oldu. Asistanlıkla ilgili yazdığım bölümleri okuyup bana köpürecekler, dönsün aynaya baksın; her şey tam da o köpüreceklerin sayesinde oldu! Ama Siyasal, yine de Siyasal'dı ve ne mutlu bize ki 1 Eylül 2016'dan beri hem akademik dünyanın, hem de muhalif enerjinin üstüne örtülen ölü toprağını, Siyasal, 7 Şubat 2017 tarihli 686 sayılı KHK ile topluca öğretim elemanlarını kaybedince, son bir kez ayağa kalkarak görkemli 10 Şubat protestosuyla toz etti, hem de çok farklı zeminlerde yeni bir umut ışığına da perdeyi araladı. Sönen bir mumun son aydınlığı mıydı? Ölen bir sardunyanın can havliyle çiçeğe durması mı? Bunu hep beraber göreceğiz.

Akademik dünyamızın tüm bileşenleri, öğrencilerimiz hariç değil, ağır bir sınavdan geçerken aynı zamanda bir tarihin nasıl yapıldığına ve yazıldığına da tanıklık ediyorlar. Bugünlerde yaşananlar elbette ileride çok farklı kitaplara konu olacak; ona şüphe yok. Şu an, akademinin, içinde yaşadıkları fakültelerinin tuğla tuğla sökülmesine ses çıkarmayanlar ve hatta ses çıkaranları “aman başımıza bela açıyorlar, aman hedef küçütelim, aman bu dönemde sessiz kalalım ki fakültemizi savunalım” diye basturmaya, susturmaya ve beceremedikleri yerde suçlamaya çalışanlar o kitaplarda tek tek yerlerini alacaklar, almalılar; almalılar ki Siyasal'ın ölüsü kokuşup kurtlanana kadar onların boyunlarında

asılı kalsın. Onlar siyasalı ve Siyasal'ı öldürmenin ne olduğunu, hayatın öğretmediği bu şeyi, öldürdüklerinin ölüsünden öğrensinler ve böylece, belki de bizden sonrakiler aynı şeyleri yaşayarak öğrenmezler.

Önceki baskılarda olduğu gibi, bu kitapta da birden çok kişinin emeği var. Onlara teşekkür etmeden sözü bağlamak istemem. En başta, hep ihmal ettiğim, bu kitabın ilk haliyle okuyucunun huzurun çıkmasına vesile olan Erdem Türközü'ne nihayet teşekkür borcumu ödemeliyim. Genellikle yayınevlerine ve çalışanlarına teşekkür etmeyi tercih etmem; nasıl ki kimse bana fakültede ders veriyorum diye teşekkür etmiyorsa, ben de teşekkür beklemiyorsam onların da beklemediğini kabul ederim. Ama artık, mademki -bu kitap bundan sonra da basılır, basılmaz, hiçbir fikrim yok- bir daha önsöz yazmayacağım, o halde eğer borçluysam borçlu gitmem istemem. Sevgili Erdem'e teşekkür ediyorum. Bir önceki baskıları yeniden okuyan ve her seferinde yeni yeni hatalar bulan SBF uzmanlarından Reşide Adal Dündar'a, eski baskıyla birlikte yeni yazılan kısımları da okuyup düzeltmelerini gerçekleştiren ve üslubuma dokunmamaya da özen göstererek metni cinsiyetçi ibarelerden ve örneklerden arındırmak için büyük çaba gösteren,1 Eylül 2016 KHK'sı ile akademideki görevinden uzaklaştırılan Niğde Üniversitesi için yetiştirmeye çalıştığımız, SBF siyasal teoriler kürsüsünden asistanım N. Ezgi Oral'a ve devamla, 7 Şubat 2017 KHK'sı ile atılan, yine asistanım ve bu metnin son okumasını yapan Metin Öztürk'e, (her iki asistanı da atılmış ve kendisi -her ne kadar soruşturmalarla canından bezdirilmiş olsa bile- geride kalmış bir akademisyen olarak ister istemez o klişe sözü hatırlıyorum: Barış zamanı oğullar-kızlar, analarını-babalarını gömer; savaş zamanı ise analar-babalar oğullarını ve kızlarını) her zaman açıklı-

ğı, sözünü sakınmazlığıyla, sivri dilliliğiyle metni zenginleştiren ve değerli önerileriyle yol gösteren SBF'nin son birkaç öğretim üyesinden biri, Prof. Dr. Melek Fırat'a; nihayet, “mademki bu son yazımdır, öyleyse kapağı da, biçimi de farklı olsun” deyip kolları sıvayan, SBF'de gerçekleştirdiğimiz hemen tüm etkinliklerimizin gönüllü grafikeri, dolayısıyla bu kitabın kapağını da tasarlayan sevgili Harman Şaner'e borcum hiçbir teşekkürle ödenmez.

Bu kitap bağlamında benim için artık söz bitti. Lisanstan beridir peşleri sıra koştüğüm öğrencilerimi (öğrencileri çoktan doçent olmuş ve artık yaşlı sayılabilecek bir hoca olarak) artık akademik dünyanın yarasız ormanına, kendi başlarına bırakıyorum. Elbette biliyorum; bazıları hayatta kalacak ama ben “öleydim de bu utancı yaşamayaydım” diyeceğim belki; bazılarının tozu bile kalmayacak ama ben “her bir zerrene canım kurban” diyeceğim belki; bazılarının bedeni her yerinden öyle yaralanacak ki “Muş bırakıp Tatvan kanayacak” ama ben “demlike demmi”den gayrı diyecek söz bulamayacağım. Kim, kimdir? Hangisi, hangisidir? Bilmiyorum, bilmiyoruz. Mademki bilmiyoruz ve mademki bu kitaba eğlenerek başladık; eğlenerek bitirelim: Hadi eller havaya! Ama teslim olmak için değil; dans etmek için. Teslim olanların başı çoktan yerde, burunları Kaf dağında yağmur topluyor olsa da; meğerki bir cem bulalar özlerini dara çeke! Öyleyse dans etmeye, dans etmeye! Kahkahalarımız Siyasal'ın Son Günü'nü yazacakları, yeni bir Siyasal'ın, artık Mülkiyeliliğiyle hesaplaşmış bir Siyasal'ın ilk gününe taşısın diye....

Ayhan Yalçınkaya
13.04.2017
Batıkent, Ankara

3. Baskı'nın Önsözü

İtiraf etmeliyim; bu kitabın üçüncü baskısı beni gafil avladı. 2. Baskı'nın 1. Baskı'ya göre daha uzun sürede tükeneceğini ve uzunca bir süre bu metne yeniden dönmeyeceğimi düşünürken, tersine 2. Baskı çok daha kısa bir sürede tükendi ve 3. Baskı kaçınılmaz hale geldi.

Bu kitabın 1. Baskı'sı özellikle lisans öğrencilerine dönük bir borç ödeme girişimiydi. 2. Baskı'sı ise, lisansüstü öğrencilerden gelen istek üzerine ve onların gereksinimleri gözetilerek düşünüldü ve *Mazerete Mahal Yok* bu baskıda yepyeni bir metin haline getirildi. Yine itiraf etmeliyim ki kitabın 3. Baskı'sı için düşündüğüm şey de metni yeni bir kesimle zenginleştirmek ve mevcut sözün üzerine bir tuğla daha koymaktı. Buna göre, lisansdan beri izlemeye çalıştığım bu kitabın okuru öğrenciyi nihayet lisansüstünden, eski ama benim için hala anlamlı karşılığıyla asistanlığa ya da araştırma görevliliğine uğurlayacaktım. Anlaşıldığı gibi 3. Baskı için düşündüğüm 3. Kesim genç bir akademisyen için kaleme alınacaktı. Asistanlığın ilk adımlarından başlanarak atılacak adımlara, anlamlandırma girişimlerine, karşılaşılan ve karşılaşılabilecek güçlüklerle ilişkin bir kesim olacaktır bu. Eğer boyundan büyük söz etme olarak nitelendirilmezse, bir anlamda Cornford'un eskimeyen "eski" sesini tazeleme girişimi olarak düşünülüyordu bu kesim: "Gençsen okuma bu kitabı, sana uygun değil. Yaşlanmışsan fırlat bir yana; sana ne öğretebilir ki? Gözün yukarılarda değilse ateş tutuştur bu kitapla; kılavuzluğu işine yaramaz. Yok, yirmi beşten genç, otuzdan da yaşlı değilsen, tutkun da varsa, akademik politika özlemi sarmışsa

seni, oku bu kitabı; oku da ruhun –bir ruhun varsa eğer– selamete erişsin.” Elbette Cornford’un vaat ettiği “selameti” vaat etmek gibi bir niyetim ve iddiam olamazdı ama en azından genç bir akademisyene cehennemin sıcaklığını tecrübe etmek için ateşine dalmadan önce, hiçbir şey yapmasam da, belki kendi bedenimin ısıyla “bir şey taşıyabilirdim.” Niyet buydu ama akıbet bu olmadı. Olmadı, çünkü dediğim gibi, 2. Baskı beklediğimden daha kısa sürede tükendi ve ben gafil avlandım.

Bu nedenle bu baskıda istediğim hiçbir değişikliği yapamadım. Vardır bunda da bir “hikmet” deyip boynumu kırmaktan başka çarem yok. Ola ki bu metinle vedalaşma vaktimin henüz gelmediğidir, “hikmet” dediğim şey de. Çünkü bir gün “vakt irişip” sözünü ettiğim kesimi de yazabilirsem, bu kitapla artık tümüyle vedalaşma zamanım da gelmiş olacak. Söz, kendine vaat ettiği “tamam”a erdiği anda eskimiş de olacak... Artık bu kitabı okuyanların yazma vakti demektir bu; benim devam etmem değil.

Şüphe var mı, bütün teşekkürler, bütün minnetler, bütün yoksunluklar ve noksanlıklar... bakidir.

Ayhan Yalçınkaya
Ankara, SBF
15 Ekim 2012

2. Baskı'nın Önsözü

Bu önsözü yazmaya belki de gerek yoktu; eğer ben, hadi itiraf edeyim, bir kitaba, gerçi o kitap aynı kitap olmaktan çoktan çıkmış, genişletilerek yeni bir metne dönüştürülmüş olsa da, ikinci kez önsöz yazmanın tadını merak etmeseydim. Şaka bir yana, gerçekten de elinizdeki metin ikinci baskı olarak sunulsa da ilk baskının olduğu gibi, yeniden basılmasıyla sınırlı değildir. Birinci baskıda olmayan ama ondan yararlanan hemen her öğrencimin neredeyse ittifakla talep ettiği bir bölüm yeni baskıda nihayet yerini aldı.

Birinci baskı yalnızca lisans öğrencileriyle sınırlı olarak düşünülmüştü ve onların ödev süreci içinde gereksinim duydukları ya da duyabilecekleri unsurlar gözetilerek kaleme alınmıştı. Lisansüstü öğrencilerinin gereksinimlerine, özellikle tez süreci içinde karşılaşılan ya da karşılaşılabilecek olan sorunlara ilişkin yaklaşımlara bu baskıda değinilmektedir. Ancak bu değininin de *tüketici* bir karakter taşıdığı kesinlikle ileri sürülemez. Şundandır ki “ömür biter, tez bitmez” ve hiç kuşkusuz “en iyi tez hiç yazılmamış tezdır.”

Yeni eklenen bölümler nedeniyle kitap, her biri ayrı ayrı giriş ve sonuç bölümlerine sahip, iki ana kesime ayrılmıştır. Birinci kesim, büyük ölçüde kitabın birinci baskısının gözden geçirilerek düzeltilmesinden ve yeni bir bütünlüğe uyarlanmasından ibarettir. İkinci kesim ise lisansüstü öğrencilerine dönüktür ve tümüyle yenidir. Bu yeni kesimde lisansüstü öğrencilerin gereksinimleri üç ayrı düzlemde ele alınmıştır. Lisansüstüne başvuru aşamasından derslerin tamamlanmasına ve yeterlilik sınavına

kadar olan dönem ilk bölümü, danışmanlıkla ilgili süreç ikinci bölümü ve nihayet tez, üçüncü bölümü oluşturmaktadır.

Okurlar, kitabın eski, birinci kesimi ile yeni, ikinci kesimi arasındaki temel bir farkı hemen göreceklerdir. Birinci kesim lisans öğrencilerine, hatta lisans eğitimine yeni başlayanlara dönük olduğu için olabildiğince rahat, esprili, öğrenciyi mümkün olduğunca eğlendirecek bir dille kaleme alınmışken, yeni eklenen, ikinci kesim tam tersine, okuru eğlendirmeyi, azıcık güldürmeyi hiç mi hiç düşünmemekte; sanki olabildiğince okurun moralini bozmaya, gözünü korkutmaya çalışmaktadır. Ancak yine de bunun pek doğru olduğu söylenemez. Burada söylemeliyim ki bu kitabın okuru olan lisans ve lisansüstü öğrencileri, ne birinci bölümün rahatına kapılıp eğlenceye dalarak ödevin ciddiyetini unutmaları, ne de ikinci bölümde *terörize* olarak bir tezin eğlenceli olabileceğini göz ardı etmelidir. Öğrenciler, ödevde de, tezde de, ne bu kitabın, ne de benzerlerinin yarattığı havaya hiç aldırmadan kendi öğrencilik sezgilerine kulak vermelidirler. Bu anlamda gönül ister ki bu kitabın okurları yazılanlara harfiyen *iman ederek* okumak yerine, bunları kendi deneyimleriyle, sezgileriyle birleştirerek okumayı tercih etsinler. Bu, yalnızca metnin okunması babında değil, ortaya atılan önerilerin uygulanması ya da uygulanmaması, ödev ve tez süreçlerinde karşılaşılan sorunların çözüm arayışı babında da akılda tutulmalıdır.

Bu önsöz yazmak çok keyifli bir deneyim olabilirdi; eğer birinci baskıda böylesi bir kitap için asla kabul edilemeyecek olan eksiklikler, dil ve yazım, hatta neyse ki sayıları az da olsa bilgi yanlışları olmasaydı. Bu bakımdan ikinci baskının önsözü aynı zamanda bir özür dileme girişimidir. Umarım ki bir gün bu metne, aynı minvalde başka bir önsöz yazmak zorunda kalmam ve aynı kuvvetle umarım ki bu baskıda, ilk baskının zaafı az çok giderilmiştir.

İlk baskıda olduğu gibi bu kez de benimle birlikte emek veren ve ilkinden daha temiz bir metin ortaya çıkması için katkıla-

rını esirgemeyen akademisyen arkadaşlarıma teşekkürlerimi ve minnet borcumu belirtmek isterim. Bunların başında kuşkusuz metni yeniden titiz bir okumasını yapan Doç. Dr. Bülent Duru geliyor. Aynı şekilde Doç. Dr. Erel Tellal da okuma konusunda katkılarını esirgemedi. Ayrıca, özellikle son bir-iki yıldır ne zaman yardım istesem hiç ikiletmeden desteğini sunan siyasal teoriler asistanları Ezgi Ören ve tez izleme komitesinin toplanma döneminde olmasına karşın metni hızla okuma inceliğinden kaçınmayan Duygu Türk özel bir teşekkürü hak ediyorlar. Ayrıca hem metni okuyan, hem de metni zenginleştirmek üzere kendi lisansüstü deneyimlerini paylaşmaktan ve bu anlamda esin verici katkılarını sunmaktan geri durmayan Dr. Pınar Ecevitoğlu'na da minnet borçluyum. Son olarak, hali hazırda doktora tez yazma sürecinin tam ortasında bulunan ve bu bağlamda, hem metnin yeni kesiminin üretiminde teşvik edici ve hem de metnin ön okuyucularından olan SBF'nin çiçeği burnunda uzmanlarından Reşide Adal Dündar'a teşekkür borçluyum. Bütün bu isimler bir yana, hiç kuşkusuz asıl büyük teşekkür ve minnet borcu lisans ve lisansüstü öğrencilerindedir.

Özel bir teşekkürü ise en sona sakladım. Önce küçük bir not: Bir akademisyenle evli olmanın ne demek olduğunu bilenler bilir ama ben bir cümleyle söyleyeyim yine de. Bir öğretim üyesiyle evli olmak demek, hiç mezun olamayan bir lisans öğrencisiyle evli olmak gibidir; yani evde, sürekli okuyan ve sanki *kalın kafalılığ*ından bir türlü mezun olamayan bir öğrenci vardır! Yüksek lisans dersleri biter, tezi başlar; doktora dersleri biter, yeterliliği başlar; *yeter yetemez*, tezi başlar; tezi biter, vay efendim, yardımcı doçent olacaktıymış, bilmem kaç yayın yapması lazımtıymış; bitmez, tövbe bitmez; doçentlik hazırlıkları, şartsa doçentlik tezi, değilse yayınlar, sınav stresi, doçent olur, kadro için de ayrıca bir şeyler istenmektedir zaten; derken profesörlük... tam artık mezun olacak gibidir: Bu kez de tutturur; “yahu şimdiye kadar onun için, bunun için yayın yaptım durdum; mademki sonuna geldim, şöyle çatlata çatlata, keyfini süre çıkara

hayatımın eserini yazacağım” der; öğrenciliği gene başlar... Yazar mı yazmaz mı orası bilinmez. Bütün bunlar yaşanırken elbette gündelik hayatın bütün yükünü öğretim üyesinin eşi üstlenmektedir. Bu bakımdan öğretim üyelerinin yazdığı her satırın üstünde, eşlerinden *çalınmış* zamanların, onların üstüne *yıkılmış* gündelik hayatın ağırlığının izi vardır. Yazar neyi, nasıl söylemeye çalışırsa çalışsın, duygularını nasıl ifade ederse etsin, satırların üstündeki bu ağırlığın hakkını vermeyi başaramayacaktır. Öyleyse sözü çok uzatmayayım; bu metin, herkes bir yana, herkesin hakkı saklı ama öncelikle ve özellikle eşim Birsnel’e teşekkür ve minnet borçludur. Umarım ki yazdığım iki satır, tez ya da ödev başında kara kara düşünen bir öğrencinin derdine, hiç değilse bir anlık merhem olur, geçici de olsa, yarasını sıcak tutar, yangınını söndürür de kendisinin de öğrencileri olan ve onlara sadakatle bağlı Birsnel bu teşekkür ve minnet borcunu kabul eder; umarım.

*Ayhan Yalçınkaya, Doç. Dr.
2 Ocak 2011, Batıkent-Ankara*

1. Baskı'nın Önsözü

Ödev, koca rolündeki bir erkek kadar sıkıcıdır; adı üstünde, matah bir şey olsaydı “koca” değil, “gonca gül,” “ödev” yerine de başka bir şey derlerdi. Hele, ödevi biçimsel kurallara olabildiğince uygun olarak yapmaya çalışmak iyice sıkıcıdır. Bu katmerli sıkıcılığa, ödevle ilgili kılavuz kitapların ciddiyeti eklendiğinde, durum katlanılmaz olur! O halde, yayın dünyamızda birçok örneği varken, niçin yeni bir kılavuz daha? Yoksa, “niçin yazdım” diye mi sormalıydım? Bakmayın siz yukarıda, öğrenciler için yazdığımı “söyleyen” ithaf bölümüne. Aslında kendim için yazdım. Zaten dikkatlice bir okur yukarıdaki ithaftan bile bunu çıkarsayabilir. Her “bağışlanma” dileyen, gerçekte iflah olmaz bir bencil, bir benmerkezciden başka nedir ki? İşi gücü, varsa yoksa kendisidir. İlle de kendisini, “bağışlanması gereken, bağışlanmaya değer bir şey yapmış olan biri” olarak kurmak ister.

On yıldır Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin çeşitli sınıflarına siyasal düşünce tarihi ve siyaset bilimine giriş dersleri veriyorum; dersine girip de ödev vermediğim ya da ödev yaptırarak “verdiğim dersi burunlarından getirmediğim” bir sınıfım olmadığı gibi, her “ödev mevsimi”nde ödevleri burunundan getirmeyen bir sınıfım da olmadı. Oysa her seferinde onlara nasıl bir ödev istediğimi sözüm ona güzel güzel anlatmıştım, hatta ödev kılavuzları dağıtmıştım ve hatta bu konuda metot kitapları önermiştim; öyleyse, aman Tanrım, kusur bende miydi yoksa?

Hazırladığım ödev kılavuzları tehdit ediciydi, korkutucu, asık suratlı. Aynı zamanda, önerdiğim metot kitapları da fazla ağırbaşlı ve çok değerli olmalarına karşın, hiçbiri “beni oku” demiyordu. Kılavuzları ve kitapları okutmak için, içeriklerini sınavda soru olarak soracak değildim herhalde, metot dersi vermediğime göre; belki bunu yapanlar da vardır. Bunun üzerine eğlenceli bir yol izlemeye karar verdim. Hem ödevi veren öğretim elemanlarıyla biraz eğlenmek istedim, hem de ödevlerle ve öğrencilerle. Eğlencenin bu tür kılavuz kitaplarında boş bir sayfa olduğu ne kadar doğruysa, bir diğer doğru da öğrencilerin öğretim elemanlarını ödev bağlamında tanımak arzularının karşılıksız bırakılmasıdır. Hiçbir kitap, doğal ve belki, haklı olarak, buna yer vermiyordu. Hem böyle deyip hak verirken, hem niye bunun aksini yapıyorum? Dedim ya, ben eğleniyorum ve tek umudum öğrenci arkadaşların da biraz eğlenmesi...

Öyleyse bu bir “eğlenelim, öğrenelim” kılavuzu mu? Hiçbir öğrencimin bu kadar klişe bir espri anlayışına sahip olduğunu sanmıyorum. Umarım bu doğrudur da, ben de “eğlenmek büyük bir ciddiyet ister” gibi çok klişe bir yanıt vermek zorunda kalmam!

Bu metin benim imzama taşısa da gerçekte kolektif bir çabanın ürünü sayılmalıdır; hata ve yanlışları hariç. Kolektiftir çünkü bu çabanın en önemli aktörlerinden biri elbette öğrencilerdir. İkinci olarak öğretim elemanları; özellikle fakültemizin sosyologlarından, Dr. Arif Geniş ve Yrd. Doç. Dr. Zeliha Etöz’ün ödev ve seminer kılavuzlarından bu metinde bolca yararlandı. Ayrıca bir diğer sosyolog Dr. Metin Özügurlu ile siyasal tarihçi Yrd. Doç. Dr. Erel Tellal da ellerindeki materyali paylaşma inceliğini gösterdiler. Kendilerine teşekkür borçluyum. Bu isimler dışında, metnin ham halini okuyarak incelikli önerilerde bulunan sosyoloji asistanı Pınar Ecevitoglu’na ve yukarıda ismi geçenlerle birlikte metnin ikinci düzey okumasını yapan, Doç. Dr. Melek Fırat, Yrd. Doç. Dr. Alev Özkazanç, Yrd. Doç. Dr. Filiz Çulha ve siyasal teoriler asistanı Zafer Yılmaz’a teşekkür ederim.

kür etmeliyim. Bir teşekkür de SBF dışına gitmeli elbette: “Dışarıda” da olsa metni okumak ve katkılarını sunmaktan kaçınmayan Funda Karapehlivan’a ve SBF’nin emekli öğretim üyelerinden Doç. Dr. Alaeddin Şenel’e. Alaeddin Şenel yoğun emek vererek hem metnin çok titiz bir redaksiyonunu gerçekleştirdi, hem de metni zenginleştirdi. Son olarak, bütün değişiklik önerileri doğrultusunda metnin yeniden düzenlenmesinin ardından son okumayı yapan Dr. Bülent Duru’ya da bir “minnet” borcum var.

Ayrıca, özel olarak teşekkür edilmesi gereken iki kişi daha olduğunu düşünüyorum. Biri, bu metinle özel bir ilişkisi olmasa da üslup konusundaki özgürlükçü tutumuyla üniversitenin hiç de belirli, kuru ve sözde tarafsız bir üsluba mahkûm olmadığı bilincini desteklemesinden ötürü Prof. Dr. Mehmet Ali Ağaoğulları ve ikincisi, “her şeye eyvallah ama şimdi, tam bu noktada, burada, ne demek istiyorsun?” sorusuyla yalınlığa sürekli çağrı çıkartan tutumuyla Prof. Dr. Ömür Sezgin.

Elbette bu kılavuz kolektif olduğu ölçüde, kolektif çabayla geliştirecek, değişecek ve bir metnin sonu diye bir şey varsa, son halini alacaktır; bu da öğrencilerin ve öğretim elemanlarının katkılarına bağlıdır. Eğer bu kılavuz girişimi lisans öğrencilerini biraz eğlendirebilirse, yüksek lisans ve doktorasını yeni tamamlamış genç arkadaşları arkada bıraktıkları süreç üzerine yazmaya ve deneyimlerini paylaşmaya teşvik edici olabilirse, öğretim üyelerini, özellikle “sosyal bilimlerde metod” gibi dersler verenleri, bu alandaki yayınları güncelleme yolunda kıskırtabilirse, kılavuzun yazarı kendisini mutlu hissedecektir; yoksa, gene mutsuzluğa mahkûm mu?

Ayhan Yalçınkaya
16.09.2004, Batıkent, Ankara

Birinci Kesim
Lisans Öğrencileri İçin
Ödev “Eziyeti”

Giriş: Üç Kuruş Ver, Konuştur

Ödev yapmaya başlarken akılda tutulması gereken ilk şey, öğretim elemanına ödev beğendirmenin, deveyi iğne deliğinden geçirmekten ya da bir zengini cennete sokmaktan daha zor olduğudur. Siz ne yaparsanız yapın, ödevi sunduğunuz öğretim elemanı onda mutlaka bir kusur bulacaktır. Öyleyse bundan çıkarmanız gereken sonuç, “amaan, nasıl olsa bir kulp takacak, en iyisi ben kulağımın üstüne yatayım, fazla titizlenmeyeyim” mi olmalıdır, yoksa mükemmellik takıntısından daha en başta kurtulmuş bir titizlik mi? Unutmayın ki ‘yalnızca bir ödev’ yapıyorsunuz; bir gökdelen değil! Hayatınızın romanını yazmayacağınız gibi, kendinize, hayatınıza verdiğiniz değer ya da bunlara yüklediğiniz anlam da bu ödevde kendisini göstermeyecek. Ödevi altın bir tepsi gibi süsleyip üzerinde kimliğinizi, kişiliğinizi öğretim elemanına sunacak değilsiniz. Aynı şekilde entelektüel, zihinsel, duygusal bütün becerileriniz bu ödevde yer almayacağı gibi, bu ödev çalışkanlığınızın ya da tembelliğinizin, eksiklik ya da fazlalığınızın bir göstergesi de olmayacaktır. Bir ödev neyse odur; yani “ödevdir” ve ödevden başka, ödevden fazla bir şey değildir.

Buradan çıkarmamız gereken bir sonuç acaba şu olabilir mi: Bilgi sınırsızdır? Sınırsızlığı ölçüsünde paylaşım yoluyla üretilir, çoğalır, zenginleşir, çeşitlenir. O halde, siz ne yaparsanız yapın, sizin söz aldığınız alanda söz almaya hazır başka birileri, en başta da ödevi sunduğunuz öğretim elemanı vardır. Bu açıdan, ödevinizde bulunacak her eksiklik gerçekte sizin için bir katkıdır. Dileyin ki birkaç eksiklik bulunsun. Bunun anlamı,

ödevi kime sunuyorsanız, onun, söz söylediğiniz alanda sizinle bir sözü paylaşmak isteği, size yeni bir söz söyleme olanağı yaratma arzusudur; özetle bu sizi ciddiye aldığı gösterir. Eleştirilen, kusur bulunan bir ödevden dolayı değil, suskunlukla karşılanmış bir ödevden dolayı üzölmek gerekir!

Neden öğretim elemanları mutlaka bir kusur arayıp bulur diye soruyorsanız, soruyu yanlış soruyorsunuzdur. Bir ödevde iki aktör bulunur. İlk aktör, ödevi yapandır, yani siz. İkinci aktör, sunduğunuz kişi, yani öğretim elemanıdır. Bu iki aktöre, üçüncü bir öge olarak ödevi, yani metnin kendisini de eklemek gerekir. Bu üç ögenin mükemmel uyumundan söz edebilirsiniz, mükemmel bir ödevden de söz edebilirsiniz. Dolayısıyla, öğretim elemanının ödevi beğenmemesi diye bir şey yoktur. Beğenmeme dediğimiz şey, üç ögenin aralarındaki uyumun sorunlu olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu üç ögeye, yan başka ögeler de eklenebilir; örneğin ödevi hangi ders için yaptığınız gibi. Öyleyse ne yapmalı?

İşte bu kılavuz bu sorudan yola çıkılarak hazırlandı. Bir ödevde bir araya gelen bu üç ögenin aralarındaki diyalogu kolaylaştırmak amacıyla. Ancak burada öğretim elemanlarına verilecek bir ders, gösterilen bir yol, işaret edilen bir yön yoktur. Bu kılavuz onlar için değildir. Neden mi? Basit bir nedeni var bunun; bir ödevin bedelini döne dolaşa, not olarak öğrenci öder de onun için. Sonuç olarak bu kılavuz, olabildiğince bu bedeli azaltmak amacına yönelecektir.

Bu amaç doğrultusunda, ödev yapacak öğrencilerin akıllarını karıştıran ya da çeşitli şüphelere düşüren, işlerini zorlaştıran ana noktalar üstünde tek tek, olabildiğince ayrıntılı bir biçimde durulacaktır. Fakat, yayın dünyasında birden fazla örneği bulunan kılavuzlardan farklı bir çizgi tutturulmuştur burada. Bu tip kılavuzlar genellikle bir ödevin biçimsel, teknik yanları üzerine odaklanmakta; mümkün olduğunca soyut bir düzeyde, ödevi adeta bağımsız bir bütünlük olarak sunmaktadır. Bunun hak verilebilir, anlamlandırılabilir bir mantığı vardır elbette. Fakat

bu kılavuzda ödev, kesinlikle kendinde bir bütünlük ve amaç olarak ele alınmayacak, ödevin öğretim elemanı ile öğrenci arasındaki etkileşim içinde anlamlı bir bütünlük oluşturduğu varsayımıyla, olabildiğince bu etkileşim süreci üzerinde odaklanılmaya çalışılacaktır.

Bu etkileşim sürecinde öğrenciler, daha ödev yapacaklarını ilk duydukları anda, ödev konusunu, nasıl yapacaklarını, nelerden yararlanacaklarını vb. soruları düşünmeden, adeta refleks olarak ödevi “kime yapacakları” sorunuyla “dehşete düşerler” ya da “sevinçten uçarlar.” Bir öğretim elemanı ilk dersine girmeden çok önce, aynı dersi önceden almış öğrenciler, çoktan onun hakkında gerekli bilgiyi yeni öğrencilere aktarmışlardır bile. Eğer ilgili öğretim elemanının adı “cimri,” “cebinde akrep var”, “sanki babasının kesesinden not veriyor” gibi sıfat ve benzetmelerle ilişkilendirilmiş ya da benzeri nitelendirmelerle anılmaya başlamışsa, öğretim elemanı ağzıyla kuş da tutsa kolayca bu yargıları değiştiremez. Bundan ötürü, bir önceki kuşaktan aldığı bilgilerle öğretim elemanının karşısına gelen öğrenci, ödevi ilk duyduğu anda, edindiği bilginin niteliğine göre “yandık” ya da “yaşasın” diyecektir. Fakat nakil yoluyla edinilen bu “bilgiler” çoğu kez eksik, hatta yanlıştır. Belki de aynı bilginin birden fazla çeşitlenmesi öğrenciler arasında bir “okul söylencesi” (yoksa “okul geyiği” mi demeli?) olarak dolaşmaktadır. Hele bir de bu “bilgiler” birbiriyle tutarsız bir yığın oluşturuyorsa öğrencinin aklı iyiden iyiye karışacaktır. Oysa öğrencinin tam da bu noktada bir açıklığa, güvene gereksinimi vardır. Ne var ki, bu giderilmesi olanaksız bir gereksinimdir. Olanaksız, çünkü “insan kısım kısım, yer damar damar.” Dünyada özellikleri standart olarak tanımlanmış, ölçeklendirilmiş bir “homoacademicus” türü olmadığına göre (her ne kadar son dönemlerde “evrensellik” kılıfı altında ABD merkezli bir bilim ve bilim insanı anlayışı tüm dünyada hastalık gibi yayılmakta ya da özellikle bilim insanlarına dayatılmaktaysa da) bu giderilmesi olanaksız gereksinimi, olanaksızlık vasfı nedeniyle yine de bir kenara koymalı mıyız?

Bu kılavuz, söz konusu olanaksızlığı kabulle birlikte, en azından ve yalnızca onunla sınırlı olarak, ödev bağlamında ilk ögeyi, öğretim elemanları cephesini az da olsa öğrenciye tanıtmayı amaçlamaktadır. Bu yüzden, kılavuzun ilk kesiminin ilk bölümü ödevin kime sunulduğundan hareketle “kime” başlığı altında öğretim elemanlarının “ödev dünyası”na ayrılmıştır.

Öğrenciler, öğretim elemanı engelini bir biçimde aştıktan sonra ödevde yöneldiklerinden, kılavuzun birinci kesiminin ikinci bölümü ödevde, başka bir ifadeyle “ne” sorusuna ayrılmıştır. Burada ödevin anlamından konu seçimine, kaynak taramasından ödev yazımına, kapak düzenlemesine kadar, öğrencilere yardımcı olabilecek teknik, biçimsel ya da içeriğe ilişkin bilgiler verilmektedir. Bu bölümü kullanarak öğrenciler, nerede dipnot verilmesi gerektiği ya da gerekmediği, kaynakçanın nasıl düzenleneceği gibi sorulara yanıt bulabilirler. Bu bilgiler gerek AÜ SBF öğretim elemanlarının ödev kılavuzları ve sözlü açıklamaları ve gerekse yayın dünyasında bulunan çeşitli kaynaklar ile üniversitelerin konuya ilişkin yönergeleri taranarak hazırlanmıştır. Ancak başta belirtmeli ki bu bölüm şimdilik lisansüstü öğrencilerinin gereksinimlerini karşılayacak nitelikte değildir. Lisansüstü öğretimi görenlerin böylesi temel bir kılavuza gereksinimi olmayacağı varsayılmıştır. Bu nedenle belirli özgüllükler içeren tez formatı ve tez sürecinin sorunlarına burada değinilmeyecektir. Bu ve benzeri sorunlar ikinci kesimin konusudur. Bir diğer sınırlama fen bilimleri ile ilgilidir. Yazarın fen bilimleri alanındaki “cehaleti” yüzünden, fen bilimleri öğrencilerinin ödev hazırlama sürecinde ne gibi sorunlarla karşılaştıklarına dair bir deneyimi olmadığı gibi, öğretim elemanlarının dünyası hakkında da (tıp doktorlarının dünyasını hasta olarak gözlemlemek dışında) bir bilgisi yoktur.

Bu kesimin üçüncü bölümü ise tümüyle öğrencilere, yani “kim” sorusuna ayrılmıştır. Öğrencilerin birçoğu, büyük olasılıkla bu bölümü gereksiz görecektir. Öyle ya, bu kılavuzda konuşan kişi bir öğretim elemanı olunca, kolaylıkla “hoca, hoca,

bizi bize anlatma; tereciye tere satma” denebilir ve bunda haklı da olunabilir. Zaten bu kısmın amacı da öğrenciyi öğrenciyeye anlatmak değil; daha çok bir ödev yaparken, öğrenci konumundan kaynaklanan ve ödev yapmayı güçleştiren kimi noktalara değinmek ve bunları olabildiğince ortadan kaldırmaya yardımcı olmaya çalışmakla sınırlıdır.

Kaynakça¹

- “Akademisyene mesai kararı verildi”, <http://www.kamupersoneli.net/gundem/akademisyene-mesai-karari-verildi-h3731.html>, 19.03. 2017.
- Akal, Cemal Bali, **İktidarın Üç Yüzü**, 2. Baskı, Ankara, Dost Kitabevi Yayınları, 2003.
- Akalın, I. Sami, **Edebiyat Terimleri Sözlüğü**, 6. Baskı, İstanbul, Varlık Yayınları, 1984.
- Altıparmak Kerem, “Üniversiteler yarı açık cezaevleri”, <http://bianet.org/bianet/print/160177-universiteler-yari-acik-cezaevleri>, 21.03.2017.
- “Ankara Üniversitesi’ndeki protestoya polis müdahalesi”, <http://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-38930972>, 26.03.2017.
- Ataöv, Türkkaya, **Bilimsel Araştırma El Kitabı**, 2. Yazım, 2. Baskı, Ankara, Savaş Yayınları, 1989.
- Aziz, Aysel, **Araştırma Yöntemleri-Teknikleri ve İletişim**, Ankara, İletişim Araştırmaları Derneği (İLAD) Yayınları, 1990.

¹ Burada, metin içinde örnek olarak kullanılan tüm kaynaklara yer verilmiştir. Dipnotlarda alıntı ya da gönderme yapılan kaynaklarla sınırlı kalmıştır.

- Banon, David, **Le Messianisme**, (Que sais-je?), Paris, PUF, 1998.
- Baumann Zygmunt -David Lyon, **Akışkan Gözetim**, Çev. E. Yılmaz, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2016.
- Benjamin Walter, **Pasajlar**, Çev. A. Cemal, İstanbul, Yapı-Kredi Yayınları, 2008.
- Benli Mesut Hasan, “Siyaset hocası Barış Ünlü’ye terör davası”, <http://www.hurriyet.com.tr/siyaset-hocasi-baris-unlu-ye-teror-davasi-40048123>, 28.03.2017.
- “Bilgi Üniversitesi 8 Mart etkinliğine bıçaklı saldırı”, <http://www.cnnturk.com/turkiye/bilgi-universitesi-8-mart-etkinligine-bicakli-saldiri>, 21.03.2017.
- “Bilgi Üniversitesi’nde 8 Mart etkinliğine tekbirli saldırı”, <http://www.abcgazetesi.com/bilgi-universitesinde-8-mart-etkinligine-tekbirli-saldiri-46240h.htm>, 21.03.2017.
- Bozkurt Ö., Ergun T., Sezen S., **Kamu Yönetimi Sözlüğü**, Ankara, TODAİE Yayınları, 1998.
- Brown, Dee, **Kalbimi Vatanıma Gömün**, Çev. C. Üster, İstanbul, E Yayınları, 1993.
- “Cahil kesime güveniyorum diyen profesör YÖK Denetleme Kurulu üyeliğine atandı”, <http://www.birgun.net/haber-detay/cahil-kesime-guveniyorum-diyen-profesor-yok-denetleme-kurulu-uyeligine-atandi-139491.html>, 21.04.2017.
- Cansever Edip, **Sonrası Kalır, I Bütün Şiirleri**, İstanbul, Yapı-Kredi Yayınları, 2016.
- Cemal Süreya, **Sevda Sözleri, Toplu Şiirler**, İstanbul, Can Yayınları, 1984.
- “Çanakkale 18 Mart Üniversitesi’nde 4 yıl içinde 53 mescit açıldı”, <http://odatv.com/universiteye-cami-degil-camiye-universite-yaptilar-0403151200.html>, 21.03.2017.

- Danişmend, İsmail Hakkı, ve d., **Fransızca-Türkçe Resimli Büyük Dil Kılavuzu**, İstanbul, Kanaat Kitabevi Yayınları, t.y.
- Denk, Erdem, “Güle Güle Uluslararası Hukuk: Cehenneme Kadar Yolun Var,” **AÜ SBF Tartışma Metinleri**, No. 74, Ankara, Temmuz 2004.
- Derrida, Jacques, **Marx’ın Hayaletleri, Borç Durumu, Yas Çalışması ve Yeni Enternasyonal**, Çev. A. Tümertekin, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2001.
- Devellioğlu, Ferit, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat**, 16. Baskı, Ankara, Aydın Kitabevi Yayınları, 1999.
- “Diyanet İşleri Başkanı: her üniversite kampüsünde bir cami olmalı”, <http://t24.com.tr/haber/diyanet-isleri-baskani-her-universite-kampusunde-bir-cami-olmalı,396214,9.03.2017>.
- Durak, Yasin, “Cadı avının sıradan bir uğrağı: KHK Tasfiyeleri”, <http://www.birgun.net/haber-detay/cadi-avinin-siradan-bir-ugragi-khk-tasfiyeleri-127814.html>, 11.04.2017.
- “Düşman ordusunun bayrağını çiğner gibi cübbe çiğniyorlar”, <http://www.abcgazetesi.com/dusman-ordusunun-bayragini-cigner-gibi-cubbe-cigniyorlar-43275h.htm>, 26.03.2017.
- Ece Ayhan, **Bütün Yort Savul’lar! 1954-1997**, 4. Baskı, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2003.
- Edgü, Ferit, **Yazmak Eylemi/ Eylemi Yazmak, Bir Toplumsal/ Siyasal Olay Üzerine 101 Çeşitleme**, 2. Baskı, İstanbul, Ada Yayınları, 1980.
- Ekşi Sözlük, “Ödev ve öğrenci maddeleri,” <http://sozluk.sourtimes.org>, (19.7.2004).
- Erhan, Çağrı, “Elektronik Kaynakların Bilimsel Çalışmalarda Kullanımı,” **AÜ SBF Dergisi**, Ankara, No. 54(3), (Temmuz-Eylül 1999), s. 71-80.

- Etöz, Zeliha, Kamu Yönetimi Bölümü, 3. Sınıf, Güncel Toplumsal Sorunlar Dersi, **Yayınlanmamış Seminer Kılavuzu**, Ankara, AÜ, SBF, 2004.
- Fethi Naci, **Eleştiri Günlüğü**, İstanbul, Özgür Yayın-Dağıtım, 1986.
- Geniş, Arif, Çalışma Ekonomisi Bölümü, 3. Sınıf, Çalışma Sosyolojisi Dersi, **Yayınlanmamış Ödev Kılavuzu**, Ankara, AÜ, SBF, 2004.
- Gönenç, Levent, “Siyaset Bilimi ve Anayasalar,” **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, Ankara, No 54(3), (Temmuz-Eylül 1999), s. 95-133.
- Gültekin Berkant, “Hayır dediği için Mülkiye’ye alınmayan gazeteci: meslektaşlarıma arazi ayakkabısı ve kamuflaj öneriyorum”, <http://t24.com.tr/haber/hayir-dedigi-icin-mulkiyeye-alinmayan-gazeteci-meslektaşlarıma-arazi-ayakkabısı-ve-kamuflaj-öneriyorum,392012>, 21.03.2017.
- Hassan, Ümit, **Osmanlı, Örgüt-İnanç-Davranış’tan Hukuk-İdeoloji’ye**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2001.
- “Her üniversite kampüsüne bir cami geliyor”, <http://www.radikal.com.tr/turkiye/her-universite-kampusune-bir-cami-gelir-1236275/>, 29.03.2017.
- “Hocaların hocalarından akademisyenlere destek”, <http://www.muhalet.org/haber-hocaların-hocalarından-akademisyenlere-destek-12-18216.aspx>, 29.03.2017.
- Infante, Guillermo Cabrera, **Şehirler Kitabı**, Çev. Z. Önal, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2003.
- İnce, Özdemir, **Mevsimsiz Yazılar**, (Deneme ve Eleştiri) İstanbul, Doğan Kitap, 2002.
- “İşler Güçler arşiv videoları”, <http://www.startv.com.tr/video/arsiv/dizi/isler-gucler>, 29.03.2017.
- “İşte polisin kampüse girmesine neden olan masa”, <http://mulkiyehaber.net/iste-polisin-kampuse-girmesine-neden-olan-masa/>, 21.03.2017.

- Jach, Antoni, **Şehrin Katmanları**, Çev. D. Denizci, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2001.
- Karasar, Niyazi, **Araştırmalarda Rapor Hazırlama**, 11. Baskı, Ankara, Nobel Yayınları, 2001.
- Karasu, Bilge, **Öteki Metinler**, Yay. Haz. F. Akatlı, İstanbul, Metis Yayınları, 1999.
- Klein Richard, **Sigaranın Saltanatı**, Çev. T. Uyar, 2. Baskı, İstanbul, İletişim Yayınları, 2003.
- Koca, Şevki, **Öndeng Songung Gürgele, Bektaşî Kültür Ar-gümanlarına Göre Yeniçeri Ocağı ve Devşirmeler**, İstanbul, Nazenin Yayınları, 2000.
- Koca, Turgut, **Bektaşî Alevî Şairleri ve Nefesleri, (13. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Kadar)**, İstanbul, Maarif Kitaphanesi Yayınları, 1990.
- Laclos Pierre Choderlos de, **Tehlikeli İlişkiler**, Çev. Ataç, İstanbul, Can Yayınları, 1992. “Tehlikeli İlişkiler”, http://www.imdb.com/title/tt0094947/?ref_=nm_knf_i2, 20.03.2017.
- Lautréamont, Comte de, **Maldoror’un Şarkıları, Poésies, Mektuplar**, Çev. Ö. İnce, Ankara, Gece Yayınları, 1989.
- LeGuin, Ursula K., **Yerdeniz Büyücüsü**, Çev. Ç. İpek Erkal, İstanbul, Metis Yayınları, 1994.
- “Mahkeme: Akademik personele mesai saati uygulanamaz”, <http://www.akademi-haber.com/mahkeme-akademik-personele-mesai-saati-uygulanamaz/12074/>, 19.03.2017.
- “Mehmet Fatih Traş için BAK ve UNİVDER’den açıklamalar”, <http://www.birgun.net/haber-detay/mehmet-fatih-tras-icin-bak-ve-univder-den-aciklamalar-148515.html>, 13.03.2017.
- Nazım Hikmet, **Kuvayi Milliye**, Bütün Eserleri 3, 2. Baskı, İstanbul, Adam Yayınları, 1989.
- Oğuz, Burhan, **Türk Halk Düşüncesi ve Hareketlerinin İdeolojik Kökenleri**, 3 c., İstanbul, Simurg Yayınları, 1997.

- Orhan Kemal, **Murtaza**, 26. Baskı, İstanbul, Everest yayınları, 2017.
- Özmen, İsmail, **Alevi-Bektaşî Şairleri Antolojisi**, 5 c., Ankara, Saypa Yayınları, 1994.
- Püsküllüoğlu, Ali, **Türkçenin Yazım Kılavuzu**, İstanbul, ABC Kitabevi Yayınları, 1991.
- “Rektör yardımcısı: Ülkenin en tehlikeli kesimi üniversite mezunları, cahil halka daha çok güveniyorum”, <http://t24.com.tr/haber/rektor-yardimcisi-ulkenin-en-tehlikeli-kesimi-universite-mezunlari-cahil-halka-daha-cok-guveniyorum,332991>, 21.03.2017.
- Sevinç Murat, “Duvar ve Bir Arka Bahçe Hikayesi”, <http://www.gazeteduvar.com.tr/yazarlar/2017/03/28/duvar-ve-bir-arka-bahce-hikayesi/>, 28.03.2017.
- Skocpol, Theda, **Devletler ve Toplumsal Devrimler**, Çev. E. Türközü, Ankara, İmge Kitabevi Yayınları, 2004.
- Tamaro Susanna, **Yüreğinin Götürdüğü Yere Git**, Çev. Eren Yücesan Cendey, İstanbul, Can Yayınları, 1997.
- Toprak, Burhan, **Yunus Emre Divanı**, 5. Baskı, İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevi Yayınları, 1972.
- Uyar Turgut, “Efendimiz Acemilik”, **Arz-ı Hal ve Sonrası** içinde, yay. Haz. Tomris Uyar, İstanbul, Can Yayınları, 1999.
- Uygun Yurdagül, “Doçentlik için yeni düzenleme geliyor”, <http://www.sozcu.com.tr/2017/egitim/docentlik-icin-yeni-duzenleme-geliyor-1758616/>, 28.03.2017.
- “Üniversitede büyük skandal: İhanet bildirisi sınav sorusu oldu”, <http://www.aksam.com.tr/guncel/universitede-buyuk-skandal-ihamet-bildirisi-sinav-sorusu-oldu/haber-482821>, 28.03.2017.
- Ünlü, Mahir, Özcan Ömer, **20. Yüzyıl Türk Edebiyatı**, c. 1, İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevi Yayınları, t.y.
- Ünsaldı Levent, “Bizden Biri: Çakal”, <http://www.gazeteduvar.com.tr/analiz/2017/03/27/cakal/>, 29.03.2017.

- “Valilik istedi, Ankara Üniversitesi emir telakki etti: İki akademisyene Twitter cezası”, <http://www.diken.com.tr/valilik-istedi-ankara-universitesi-emir-telakki-etti-iki-akademisyene-twitter-cezasi/>, 28.03.2017.
- “Whatsapp ile anında müdahale” <http://www.sabah.com.tr/ankara-baskent/2016/06/15/whatsapp-ile-aninda-mudahale#>, 21.03.2017.
- Wittgenstein, Ludwig, **Tractatus**, Çev. O. Aruoba, İstanbul, BFS Yayınları, 1985.
- Yaşar Kemal, **Akçasazın Ağaları 1, Demirciler Çarşısı Cınayeti**, 6. Baskı, İstanbul, Tekin Yayınları, 1980.
- Yaşar Kemal, **Akçasazın Ağaları 2, Yusufçuk Yusuf**, İstanbul, Tekin Yayınları, 1980.
- Yeni Yazım Kılavuzu**, 10. Baskı, Ankara, TDK Yayınları, 1980. Şık Ahmet, **Dokunan Yanar**, İstanbul, Postacı Yayınları, 2011.
- “YÖK’ten doçentlik şartı açıklaması”, <http://www.medimagazin.com.tr/guncel/genel/tr-yokten-docentlik-sarti-aciklamasi-11-681-73349.html>, 01.04.2017.